

नेपाल सरकार

संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय

नेपाल प्रतिलिपि अधिकार रजिष्ट्रारको कार्यालय

सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ५(३) र सूचनाको हक सम्बन्धी नियमावली, २०६५ को नियम ३ बमोजिम सार्वजनिक गरिएको विवरण

२०८१ श्रावण देखि २०८२ आषाढ मसान्तसम्म सम्पादित प्रमुख

क्रियाकलापहरूको विवरण

रचना, ध्वनिअंकन, प्रस्तुति र प्रसारणको क्षेत्रमा प्रतिलिपि अधिकार र तत्सम्बन्धी अधिकारको संरक्षणको लागि आवश्यक कार्य गर्न नेपाल प्रतिलिपि अधिकार रजिष्ट्रारको कार्यालय स्थापना भएको हो ।

प्रतिलिपि अधिकार व्यवस्थाले मानिएको रचनात्मक कामहरूको संरक्षण गर्नुका साथै देशको साहित्य, कला, संस्कृति, ज्ञान विज्ञान आदिको विकासमा टेवा पुऱ्याउनका लागि नेपालमा प्रतिलिपि अधिकार सम्बन्धी कानून बि.सं. २०२२ सालमा लागु भएको थियो । तर पछिल्लो समयमा विकसित अन्तर्राष्ट्रिय पद्धति र मापदण्ड अनुकूल बनाउनका लागि नयां प्रतिलिपि अधिकार ऐन, २०५९ र प्रतिलिपि अधिकार नियमावली, २०६१ कार्यान्वयनमा रहेके छ । नेपालमा प्रतिलिपि अधिकार व्यवस्थाको सुदृढीकरण गर्न र प्रतिलिपि अधिकार विषयमा ज्ञान, सीप र चेतना विस्तार गर्ने उद्देश्यले बि.सं. २०६१ साल बैशाख ७ मा नेपाल प्रतिलिपि अधिकार रजिष्ट्रारको कार्यालय स्थापना भएको हो । प्रतिलिपि अधिकार ऐन, २०५९ र नियमावली, २०६१ अनुसार यस कार्यालयको मुख्य उद्देश्य र कार्यहरू देहाय बमोजिम रहेका छन् ।

मुख्य मुख्य कार्यहरू:-

- रचना, ध्वनिअंकन, प्रस्तुति वा प्रसारण दर्ता गरी त्यसको विवरण अद्यावधिक गराई राख्ने,
- मानव मस्तिष्कबाट सिर्जित रचना तथा सिर्जनामा प्रतिलिपि अधिकारको संरक्षण र सर्जकहरूको आर्थिक तथा नैतिक अधिकारको संरक्षणका क्षेत्रमा जनचेतना अभिवृद्धि गराउन आवश्यक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने,
- रोयल्टी संकलन संस्थाको दर्ता गर्ने, त्यस्तो संस्थाको रेखदेख र नियन्त्रण गर्ने, त्यस्ता संस्थाले निर्धारण गरेको रोयल्टीमा कुनै पक्षको चित नबुझेमा उजूरी सुन्ने,
- प्रतिलिपि अधिकार धनीहरू, प्रतिलिपि अधिकारयुक्त वस्तुका प्रयोगकर्ताहरू, प्रतिलिपि अधिकारको क्षेत्रमा काम गर्ने संस्थाहरू र कार्यान्वयन गर्ने निकायहरूका बीच समन्वय गरी सहभागितामूलक रूपमा जनचेतना अभिवृद्धि एवं प्रचारप्रसार कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने,

- प्रतिलिपि अधिकार र तत्सम्बन्धी अधिकारसित सम्बन्धित अन्तर्राष्ट्रिय सन्धि सम्झौताको नेपाल पक्ष राष्ट्रहुने सम्बन्धमा काम गर्ने,
- प्रतिलिपि अधिकारसित सम्बन्धित सेमिनार, गोष्ठी, तालिम आदि कार्यक्रमको सञ्चालन र अन्य निकायबाट सञ्चालित कार्यक्रममा सहभागिता जनाउने,
- विश्व बौद्धिक सम्पत्ति संगठन एवं प्रतिलिपि अधिकारसित सम्बन्धित स्वदेशी तथा विदेशी संघ संस्थासँग सम्पर्क एवं समन्वयको काम गर्ने,
- प्रतिलिपि अधिकार सम्बन्धी सूचना तथा अभिलेख सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- प्रतिलिपि अधिकार र तत्सम्बन्धी अधिकारको संरक्षण सम्बन्धी आवश्यक अन्य कार्यहरू गर्ने,
- नेपाल सरकारबाट समय समयमा भए गरेका नीति, निर्देशन अनुसार अन्य कामकारबाही गर्ने ।

सम्पर्क मन्त्रालय/निकाय:-

साहित्य, कला, संगीत, वास्तुकला, ज्ञान-विज्ञान र सूचना प्रविधिको क्षेत्रमा प्रतिलिपि अधिकार र तत्सम्बन्धी अधिकार विषयक कार्यका लागि “प्रतिलिपि अधिकार ऐन, २०५९” बमोजिम स्थापना भएको यस कार्यालयको सम्पर्क मन्त्रालयको रुपमा संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय रहेको छ । अन्य मन्त्रालय, सचिवालय एवं प्रतिलिपि अधिकारसँग सम्बन्धित अन्तर्राष्ट्रिय संघ/संस्थासँगको नीतिगत विषयहरूको सम्बन्ध समेत सोही मन्त्रालयमार्फत् सञ्चालन हुन्छ ।

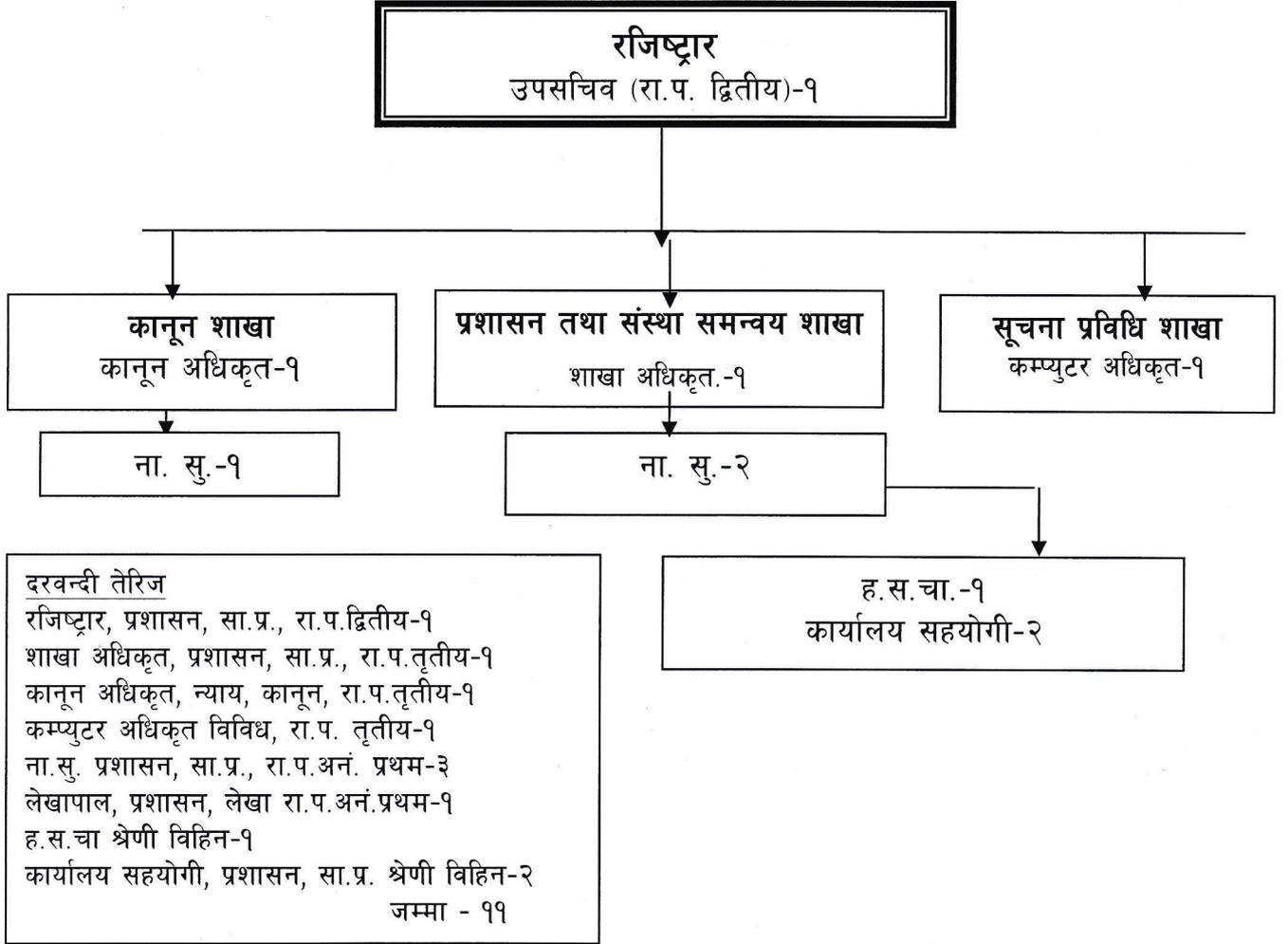
सम्बद्ध ऐन, नियम तथा सन्धि सम्झौताहरू:-

- क) नेपालको संविधान,
- ख) प्रतिलिपि अधिकार ऐन, २०५९
- ग) प्रतिलिपि अधिकार नियमावली, २०६१
- घ) Berne Convention, 1886

**नेपाल प्रतिलिपि अधिकार रजिष्ट्रारको कार्यालयबाट आव ८१।८२ .
मा सम्पन्न गरिएका मुख्य कार्यक्रमहरू**

क्र.स	कार्यक्रम	कार्यक्रम भएको स्थान	कार्यक्रम सङ्ख्या
१	नेपाल प्रतिलिपि अधिकार रजिष्ट्रारको कार्यालयको आयोजनामा प्रतिलिपि अधिकार कानून कार्यान्वयन गर्ने निकायमा कार्यरत प्रहरी निरीक्षक, सरकारी वकिल, भन्सार अधिकृत, श्रेष्ठेदार र तहसिलदारहरू लगायत श्रष्टा सर्जकसँग अन्तरक्रिया तथा छलफल	नुवाकोट, म्याग्दी र ताप्लेजुङ	३ वटा
२	नेपाल प्रतिलिपि अधिकार रजिष्ट्रारको कार्यालयको आयोजनामा प्रतिलिपि अधिकार कानून सम्बन्धमा स्थानीय तहका जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारी एवं सरोकारवाला पक्षहरूसँग सचेतनामूलक छलफल तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रम	काभ्रे	१ वटा
३	नेपाल प्रतिलिपि अधिकार रजिष्ट्रारको कार्यालयको आयोजनामा सरोकारवाला विश्वविद्यालय र क्याम्पसमा कानून अध्यापन गराउने प्राध्यापक, कानूनका विद्यार्थीहरूसँगको अन्तरक्रिया तथा छलफल कार्यक्रम	काठमाडौं	१ वटा
४	विश्व पुस्तक तथा प्रतिलिपि अधिकार दिवस २०८२ (२३ अप्रिल २०२५) को अवसरमा सरोकारवालाहरूसँग अन्तरक्रिया कार्यक्रम	काठमाडौं	१ वटा
५	विश्व बौद्धिक सम्पत्ति दिवस कार्यक्रम	काठमाडौं	१ वटा
६	विश्व सङ्गीत दिवस कार्यक्रम	काठमाडौं	१ वटा
७	Rome Convention 1961 को नेपाल पक्षराष्ट्र बन्ने सम्बन्धमा छलफल कार्यक्रम	काठमाडौं	१ वटा

नेपाल सरकार
संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय
नेपाल प्रतिलिपि अधिकार रजिष्ट्रारको कार्यालय
संगठन संरचना तालिका

सामूहिक व्यवस्थापन सङ्गठन (CMOs) चिनारी:

प्रतिलिपि अधिकार ऐन, २०५९ को दफा ३९ बमोजिम प्रतिलिपि अधिकार सम्बन्धी रचनाको रोयल्टी निर्धारण गर्ने, सङ्कलन गर्ने, सङ्कलित रोयल्टी वितरण गर्ने प्रयोजनको लागि विधागतरूपमा रोयल्टी सङ्कलन संस्था गठन गरि रजिष्ट्रार समक्ष तोकिए बमोजिम दर्ता गराउनु पर्ने व्यवस्था छ । यसरी दर्ता भई कार्य गर्ने सामूहिक व्यवस्थापन सङ्गठन (CMO's) ले व्यक्ति सरह चलअचल सम्पत्ति प्राप्त गर्न, उपभोग गर्न, बेचबिखन गर्न वा अन्य किसिमले व्यवस्था गर्न र व्यक्ति सरह नालिस उजुर गर्न वा सोही नामबाट नालिस उजुरी लाग्न सक्ने व्यवस्था छ । प्रतिलिपि अधिकार नियमावली, २०६१ को नियम ८ बमोजिम उल्लिखित संस्थाले दर्ता प्रमाणपत्र प्राप्त गर्ने, नियम ९ बमोजिम नवीकरण गर्ने तथा नियम १० मा काम कर्तव्य र अधिकारको व्यवस्था गरिएको छ ।

नेपाल प्रतिलिपि अधिकार रजिष्ट्रारको कार्यालयमा दर्ता भएका सामूहिक व्यवस्थापन सङ्गठन (CMOs)

- क. सङ्गीत रोयल्टी सङ्कलन समाज नेपाल (MRCSN)
- ख. सङ्गीत तथा चलचित्र उत्पादक समाज नेपाल (MFPSN)
- ग. प्रस्तोता समाज नेपाल (PSN)

अनलाईन प्रणाली मार्फत रचना दर्ता

System.nepalcopyright.gov.np लगइन गरेर रचना दर्ता गर्न सकिने:

नेपाल प्रतिलिपि अधिकार रजिष्ट्रार कार्यालयको मुख्य कार्यको रूपमा रहेको रचना दर्ता प्रक्रियामा सहभागी हुन इच्छुक सर्जकहरूले स्थापना काल देखिनै कार्यालयमा नै आएर तोकिए बमोजिमको आवेदन फर्म भरी सहिछाप गरेर आफ्नो सृजना दर्ता गराउँदै अउनु भएको थियो । यस कार्यालयको आ.व. २०७८।७९ को वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार रचना दर्ता व्यवस्थापन प्रणाली तयार गरी सञ्चालनमा ल्याइएको छ । विद्युतीय माध्यमबाट System.nepalcopyright.gov.np मार्फत स्वयम निवेदकले नै मोबाईल नं. र इमेल एकाउन्ट प्रयोग गरी प्रयोगकर्ता खाता सृजना गरी प्रतिलिपि अधिकार दर्ताका लागि अनलाईन रजिष्ट्रेशन गर्न मिल्ने गरी प्रणाली विकास गरिएको छ । रचना दर्तासँग सम्बन्धित श्रष्टा तथा सर्जकहरूले कार्यालयमा नै पुगेर आफ्नो सिर्जना दर्ता गर्ने गराउने गर्दै आएको सन्दर्भमा उक्त कार्यलाई सरल, सहज र समयानुकूल एवं प्रविधि मैत्री बनाउने उद्देश्यले हाल अनलाईन पद्धति अपनाइएको हो । यस कार्यबाट नेपाल प्रतिलिपि अधिकार रजिष्ट्रारको कार्यालयले प्रदान गर्ने सेवा छिटो, छरितो र प्रविधिमैत्री भई नेपाल सरकारले परिकल्पना गरेको नयाँ सार्वजनिक सेवाको अवधारणा अनुरूप शासन प्रणालीमा थप टेवा पुग्ने अपेक्षा गरिएको छ ।

अनलाईन माध्यमबाट रचना दर्ता गर्ने तरिका:

nepalcopyright.gov.np को Online Apply मा क्लिक गरी तल उल्लेख गरेबमोजिम गर्ने
व्यक्तिगत दर्ताका लागि-

- १ पासपोर्ट साईजको फोटो Scan Copy- JPG/ JPEG Format
- २ नागरिकताको प्रमाणपत्रको अगाडि भाग
- ३ नागरिकताको प्रमाणपत्रको पछाडि भाग

संस्थागत दर्ताका लागि-

- १ संस्था दर्ता प्रमाणपत्र
- २ कर चुक्ता प्रमाणपत्र
- ३ कम्पनीको आधिकारिक छाप –scan

Web or App को कपिराइट दर्ता का लागि

- सफ्टवेयर/एपको हकमा यसको Version no. & Version Date, कपिराइट संरक्षण हुनुपर्ने भागको coding सहित को PDF file, व्यक्ति/ कम्पनीको निवेदन सहित अपलोड गर्नुपर्नेछ ।

अन्य रचना दर्ता:

- संयुक्त रूपमा रचना गरी सामुहिक प्रतिलिपि अधिकार दर्ताका लागि निवेदन गर्ने भए अन्य सबै रचनाकारको नागरिकता प्रमाणपत्रको Scan file सहित रचनामा उनीहरूको भूमिका समेत खुलाउने ।
- कम्पनी/संस्था वा तेश्रो पक्ष(अन्य व्यक्ति) ले कपिराइटका लागि निवेदन गरेमा रचनाकार/निर्माता/Developer बाट कपिराइटका लागि संस्था/कम्पनीलाई दिएको सहमति पत्र समेत पेस गर्नु पर्नेछ ।

राजस्व भुक्तानीको प्रकृया:

- revenue.fcgo.gov.np को साइटमा Log in गरी वा “नयाँ प्रयोगकर्ता” बनेर सङ्घीय कार्यालय अन्तर्गत काठमाडौं जिल्ला छनौट गरी नेपाल प्रतिलिपि अधिकार रजिष्ट्रारको कार्यालय (कोड 325043501) छानेर राजस्व शीर्षक (14229- अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क) मा रचनाको नाम र रचयिताको नाम उल्लेख गरी e-sewa, Connectips, khalti मध्ये कुनै बाट प्रत्येक रचनाको लागि रु. 110- तिरेको वा राष्ट्रिय वाणिज्य बैंकमा सोही व्यहोराको भौचर तयार गरी अपलोड गर्ने ।
- तोकिएको रचनाको pdf/ ध्वनिअड्कन वा भिडियोको प्रति अपलोड गर्ने <100MB
- रचनामा आफ्नो भूमिका (लेखन, गायन, सङ्गीत, अभिनय/निर्माण/उत्पादन आदि) उल्लेख गर्ने
- थप प्रमाण पुष्ट्याईको कागजात भए सोको समेत Supporting files अन्तर्गत Submit गर्ने
- रचनाको सृजनामा निवेदक बाहेक अन्य पक्षको संलग्नता भए निजहरूको समेत सहमति पत्र अनिवार्य छ ।

नोट: संलग्न गरीएको कपिराइट फाइलको Cover Page मा रचनाकारको परिचय खुलाउनुपर्ने छ । रचनामा साहित्यिक नाम राखेका रचनाकारले आफ्नो नाम सम्बन्धमा स्व-घोषणा समेत पेस गर्नुपर्नेछ ।

यस कार्यालयमा विभिन्न विधामा दर्ता भएका रचनाहरूको विवरणः

सि.नं	विधा	(आ.व. २०८१ असाढ मसान्त सम्म)	आ.व. २०८१/८२ श्रावण १ देखि आ.व. २०८१/८२ को आषाढ सम्म	आ.व. २०८१/८२ को कूल रचना दर्ता
१	साहित्य (स्कृपट,बुक,गीतका शब्द पटकथा)	२०२७	२०८	२२३५
२	म्यागजिन प्रकाशन	३	१	४
अ३	अनुवाद रचना	५	०	५६
४	आर्ट/ पेन्टिङ	१६९	२	१७१
५	ध्वनिअड्कन	२६४	१७	२८१
६	आर्किटेक्ट नमुना	४७	०	४७
७	काष्ठकला, धातुकला, मूर्तिकला, डिजिटल आर्ट	९४	०	९४
८	कम्प्युटर सफ्टवेयर	७०	६	७६
९	प्रस्तुति रचना, श्रव्य दृश्य रचना	१३	०	१३
१०	फोटोग्राफी	५०	०	५०
११	शोधपत्र	९	५	१४
१२	चलचित्र / वृत्तचित्र	१४	०	१४
१३	वैज्ञानिक लेख रचना	१८	०	१८
१४	नाटक, नाट्य सङ्गीत,मूक चित्र	१२	०	१२
	कुल जम्मा	२७९५	२३९	३०३४

सम्पर्कको लागि फोन नं. ०१-४५३९३०५ वा इमेल info@nepalcopyright.gov.np